



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2013-10-31
Stockholm

Mål nr
M 2753-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-02-27 i mål nr M 2844-11, se bilaga

KLAGANDE

Jönköping Energi AB

Ombud: R L

MOTPART

Länsstyrelsen i Jönköpings län

SAKEN

Tillstånd till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på det sättet att den provisoriska föreskriften P1 ska ha följande lydelse.

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från HVP5, HVP6 och HVP7 får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning.

| | |
|--------------------------|---|
| Stoft | 20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂ |
| Kväveoxider ÅP4, HVP 5–7 | 150 mg/MJ tillfört bränsle |
| Kväveoxider ÅP3 | 200 mg/MJ tillfört bränsle |

Dok.Id 1106438

| Postadress | Besöksadress | Telefon | Telefax | Expeditionstid |
|------------------------------|----------------------|--|---------------|--------------------------------|
| Box 2290 103 17 Stockholm | Birger Jarls Torg 16 | 08-561 670 00 08-561 675 50 | 08-561 675 59 | måndag – fredag 09:00-15:00 |
| | | E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se | | |

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Jönköping Energi AB (bolaget) har, som dess talan måste förstås, yrkat att prøvotidsföreskriften P1 i mark- och miljödomstolens dom ska ha följande lydelse:

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från HVP5, HVP6 och HVP7 får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning:

| | |
|--------------------------|---|
| Stoft | 20 mg/m ³ vid 3 % O ₂ |
| Kväveoxider ÅP4, HVP 5-7 | 150 mg/MJ tillfört bränsle |
| Kväveoxider ÅP3 | 200 mg/MJ tillfört bränsle |

Länsstyrelsen i Jönköpings län (länsstyrelsen) har motsatt sig bolagets yrkande om ändring.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för överklagandet anfört i huvudsak följande.

Skorstensregeln gäller inte för s.k. befintliga anläggningar. Sammanräkningen av HVP5-7 med ÅP2 strider mot Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (LCP-direktivet). HVP5-7 ska inte sammanräknas med ÅP2 och därmed ska direktivet och Naturvårdsverkets föreskrifter inte tillämpas på hetvattenpannorna. Föreskriften P1 bör därför gälla direkt även för HVP5-7. Den tolkning av LCP-direktivet som finns på EU-kommissionens hemsida är inte juridiskt bindande och kan inte jämföras med de riktlinjer som kommissionen meddelar med uttryckligt stöd i direktiv. Kommissionens uppfattning stöds inte av LCP-direktivets ordalydelse enligt vilken skorstensregeln enbart finns för nya anläggningar. Det kan noteras att kommissionens uppfattning kan sägas ha hörtsammats i och med det s.k.

IED-direktivet. Naturvårdsverkets definition av begreppet förbränningsanläggning saknar stöd i LCP-direktivet. Vidare utgör skorstenen inte en del av den tekniska inrättning där bränsle oxideras. Enligt direktivet utgör varje panna en förbränningsanläggning. För nya anläggningar finns en sammanläggningsregel som innebär att dessa anses utgöra en enhet. Sammanläggning mellan HVP5-7 och befintliga anläggningar ska inte ske. Eftersom den sammanlagda tillförda effekten av HVP5-7 understiger 50 MW är direktivet inte tillämpligt på dessa.

Genomförda mätningar har bekräftat att man inte kan driva pannorna på ett sådant sätt som mark- och miljödomstolen har antagit. Konsekvensen av mark- och miljödomstolens felaktiga tolkning av skorstensregeln blir att hetvattenpannorna i praktiken inte kommer att kunna användas fram till år 2016. HVP 5-7 har en mycket viktig roll i fjärrvärmesystemet trots att de under ett normalår bara är igång några veckor om året.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Alla bolagets pannor omfattas av Naturvårdsverkets föreskrifter. ÅP2, ÅP3 och HVP5-7 utgör en gemensam förbränningsanläggning och ÅP4 och HVP5-7 utgör en gemensam förbränningsanläggning. Mark- och miljödomstolens tolkning av skorstensregeln stämmer inte helt överens med vad Naturvårdsverket tidigare yttrat. Bolaget har inte visat att det finns skäl att ändra vad mark- och miljödomstolen fastställt i sin dom.

Naturvårdsverket har yttrat sig i målet och anfört bl.a. följande.

HVP5, HVP6, HVP7, ÅP2 och ÅP3 utgör oberoende av driftsfall en gemensam förbränningsanläggning. HVP5, HVP6, HVP7 och ÅP4 utgör oberoende av driftsfall en gemensam förbränningsanläggning. Begreppet ”teknisk inrättning” i första stycket i definitionen av förbränningsanläggning i artikel 2.7 i LCP-direktivet avser en eller flera pannor vars rökgaser leds ut genom en gemensam skorsten. En förbränningsanläggning kan alltså enligt denna definition bestå av en eller flera pannor. Detsamma gäller begreppen ny anläggning och befintlig anläggning enligt

definitionerna i artikel 2.9 och 2.10. Fjärde stycket i artikel 2.7 preciserar vad som gäller när rökgaserna inte leds genom en gemensam skorsten. Denna precisering gäller endast det som i LCP-direktivet benämns nya anläggningar.

Mark- och miljödomstolens tolkning sammanfaller inte med EU-kommissionens. Kommissionen menar att nya pannor vars rökgaser kan ledas, eller de facto leds ut, genom en gemensam skorsten samt befintliga pannor vars rökgaser de facto leds ut genom en gemensam skorsten ska sammanräknas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Provisorisk föreskrift för hetvattenpannorna

Målet i Mark- och miljööverdomstolen rör enbart frågan om provisorisk föreskrift under prövotiden för utsläpp till luft från hetvattenpannorna HVP5, HVP6 och HVP7. Bolaget har gjort gällande att dessa pannor inte ska sammanräknas med befintliga pannor och att hetvattenpannorna därmed inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (LCP-direktivet) samt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer (Naturvårdsverkets föreskrifter). Detta eftersom hetvattenpannorna, om de inte räknas ihop med andra pannor, tillsammans inte har en installerad tillförd effekt på 50 MW.

Enligt 2 § 1 i Naturvårdsverkets föreskrifter ska om två eller flera separata förbränningsanläggningar leder ut, eller skulle kunna leda ut, sina rökgaser genom en gemensam skorsten dessa anläggningar ses som en gemensam förbränningsanläggning. En tillämpning av föreskrifterna innebär därför att samtliga bolagets pannor – oavsett om de är att bedöma som nya eller befintliga – ska ses som en gemensam anläggning i den mån de använder samma skorsten eller skulle kunna använda samma skorsten för att leda ut rökgaserna.

Naturvårdsverkets föreskrifter är ett genomförande av LCP-direktivet. Direktivet gäller förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW och däröver.

Förbränningsanläggning definieras i artikel 2.7 i direktivet som varje teknisk inrättning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen ska kunna utnyttjas. Vidare anges att om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av anläggningar betraktas som enhet. Direktivet anger därmed inte uttryckligen vad som gäller i fråga om en kombination av befintliga anläggningar eller en kombination av befintliga och nya anläggningar.

Tillämpningen av bestämmelserna i Naturvårdsverkets föreskrifter på hetvattenpannorna förutsätter, mot bakgrund av normgivningsbemyndigandet i 9 kap. 5 § miljöbalken, att bestämmelserna har stöd i LCP-direktivet. Frågan är därför om LCP-direktivet kan tolkas på det sätt som Naturvårdsverket gjort i sina föreskrifter. Enligt den vägledning om direktivet som finns att ta del av på EU-kommissionens hemsida ska, i det fall när ett antal befintliga anläggningar leder ut sina rökgaser genom samma skorsten dessa anses vara en gemensam anläggning. Samma innebörd har motsvarande bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (IED-direktivet).

Även om det finns mycket som talar för att den tolkning av LCP-direktivet som Naturvårdsverket gjort i sina föreskrifter, och som också vinner stöd av informationen från EU-kommissionen, är riktig och mest ändamålsenlig måste utgångspunkten för en tolkning av direktivet vara dess ordalydelse. Det kan då konstateras att texten i direktivet saknar bestämmelser som anger hur man ska se på befintliga anläggningar som leder ut sina rökgaser genom en gemensam skorsten. Det finns heller inga skrivningar som reglerar situationen när nya och befintliga anläggningar delar skorsten. I avsaknad av sådana bestämmelser finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns något utrymme för att tolka texten i direktivet på ett sätt som innebär att HVP5, HVP6 och HVP7 tillsammans med den befintliga ångpannan ska ses som en gemensam anläggning. Direktivet är därmed inte tillämpligt på hetvattenpannorna och förutsättningar för att i fråga om dem tillämpa Naturvårdsverkets föreskrifter saknas.

Eftersom hetvattenpannorna således inte omfattas av kraven i Naturvårdsverkets föreskrift får frågan om provotidsföreskrift för utsläpp till luft i fråga om dessa pannor

i stället bedömas utifrån 2 kap. miljöbalken. Vid den avvägning som ska göras inom ramen för den prövningen finner Mark- och miljööverdomstolen, mot bakgrund av den begränsade tid som den provisoriska föreskriften ska gälla, att P1 kan formuleras i enlighet med bolagets yrkande.

Tillämpning av industriutsläppsförordningen

Den i målet aktuella förbränningsanläggningen är en industriutsläppsanläggning, se 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250) och 21 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Industriutsläppsförordningen trädde i kraft den 18 juni 2013 och förordningen innebär bl.a. att tillståndsmyndigheten vid sin prövning ska använda utsläppsvärden och beskrivningar av andra försiktighetsmått som anges i de för verksamheten relevanta BREF-dokumenterna som referens vid utformning av tillståndsvillkor (1 kap. 13 § industriutsläppsförordningen). Med anledning av att något nytt BREF-dokument inte har antagits för stora förbränningsanläggningar efter den 7 januari 2011 och då det överklagade villkoret endast avser utsläppsvärden behöver någon särskild anpassning inte göras i detta fall (jfr 1 kap. 13 § 2 industriutsläppsförordningen).

Övrigt

Under rubriken villkor innehåller mark- och miljödomstolens dom en upplysning om att Naturvårdsverkets föreskrifter gäller för ÅP2, HPV5, HPV6 och HPV7. Av denna dom följer dock att föreskrifterna inte är tillämpliga i fråga om hetvattenpannorna.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Henrik Löv, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsråden Åsa Marklund Andersson, referent, och Malin Wik.



Rättelse/komplettering

Dom, 2013-02-27

Rättelse, 2013-03-19

Beslutat av: rådmannen Lena Pettersson

Domen rättas enligt följande: sid 2, villkor 2: "0,5 viktprocent" ska vara "0,05 viktprocent"; sid 4, villkor 14: "till och med den" utgår; sid 6, villkor 19: anmälan ska ske till tillsynsmyndigheten; Prövotidsförordnande (A): "14 april" ska vara "15 april", "villkoren 2 och 3" ska vara "villkoren 3 och 4" samt "koldioxidhalt" ska vara "kolmonoxidhalt", "+" utgår.



VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2844-11

KLAGANDE

Jönköping Energi AB

Ombud: C Ha och R L

MOTPART

Länsstyrelsen i Jönköpings län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut 2010-04-15, dnr 551-16538-05, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet så att tillståndet ges följande utformning.

Tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Verksamhetskod: 40.50 B samt 1.1 enligt IPPC-direktivet.

Tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) lämnas till Jönköping Energi AB (556015-3354), nedan kallat bolaget, avseende befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön (KWM) på fastigheten X i Jönköpings kommun. Tillståndet gäller produktion av ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja vid kraftvärmeverk med en installerad tillförd effekt på 166 MW.

Dok.Id 192307

| Postadress | Besöksadress | Telefon | Telefax | Expeditionstid |
|------------------------|--------------|--|--------------|---|
| Box 81 351 03 Växjö | Kungsgatan 8 | 0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se | 0470-560 125 | måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30 |

Tillståndet omfattar följande förbränningsanläggningar:

| Benämning | Bränsle | Tillförd effekt (MW) |
|------------------------|-----------------|------------------------------|
| Ångpanna 2 (ÅP2) | träpulver, olja | 68 |
| Ångpanna 3 (ÅP3) | olja | 15 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01) |
| Ångpanna 4 (ÅP4) | olja | 35 |
| Hetvattenpanna 5 (HP5) | olja | 16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01) |
| Hetvattenpanna 6 (HP6) | olja | 16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01) |
| Hetvattenpanna 7 (HP7) | olja | 16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01) |

Villkor

För tillståndet ska gälla följande villkor, utöver vad som gäller enligt Naturvårdsverkets författningssamling 2002:26 för ÅP2, HP5, HP6 och HP7.

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i överensstämmelse med vad bolaget angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet.

Bränsle

2. Eldningsolja som används i anläggningen får ha en svavelhalt på högst 0,5 viktprocent. Användningen av eldningsolja Eo5 ska ha upphört senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Utsläpp till luft

3. (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
4. (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
5. Utsläppen av kväveoxider och stoft ska mätas kontinuerligt från panna ÅP2. Nödvändig mätutrustning ska vara installerad senast 6 månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

Askhantering

6. Aska från förbränningen av träpulver ska, så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, hålla en sådan kvalitet att näringsämnen kan återföras till skogsmark eller på annat sätt återvinnas. Bolaget ska verka för att återvinning kommer till stånd.

Utsläpp till vatten

7. Bottenblåsningsvatten, kondensat från oljefövärmning, vatten från smörj olje- och generatorkylare, askhanteringsvatten, dräneringsvatten, städvatten samt vatten från totalavsaltningssystem ska avledas via oljeavskiljare och värmeväxlare innan utsläpp sker till recipient. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
8. Dagvatten från hårdgjorda ytor ska avledas via oljeavskiljare innan utsläpp sker till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
9. Kondensvatten från kompressorer ska renas i oljeavskiljare, som motsvarar bästa tillgängliga teknik, innan utsläpp sker till recipient.

Hantering av kemikalier och avfall

10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras
 - väl märkta i täta behållare,
 - på tätt underlag av resistent material,
 - i invallning som rymmer volymen för den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym och innesluter röranslutningar och ventiler till behållarna,
 - skyddat från nederbörd eller genom annan lösning med motsvarande funktion,
 - på sådant sätt att åtkomst förhindras för obehörigasamt i övrigt hanteras så att spridning av förorening förhindras.

Processkar och reningsanläggningar ska vara invallade. Kemiska produkter i fast form och fast farligt avfall undantas från kravet på förvaring i täta behållare.

11. Cisterner som används för lagring av eldningsolja ska vara invallade, enligt villkor 10, senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
12. Farligt avfall ska transporteras bort. Högst 5 ton farligt avfall får samtidigt förvaras vid anläggningen

Lukt och damning

13. Verksamheten ska bedrivas så att lukt och damning förhindras. Vid återkommande och annat än helt tillfälliga störningar med lukt eller damning som uppstår till följd av verksamheten ska skyddsåtgärder vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Buller

14. Buller från verksamheten ska till och med den begränsas så att ljudnivån vid närliggande bostäder inte överstiger följande ljudnivåer:

| <u>Tidsintervall</u> | <u>Ekvivalent</u> | <u>Momentan</u> |
|--------------------------------------|-------------------|-----------------|
| Måndag-fredag kl. 07-18 | 50 dBA | |
| Lördag, söndag och helgdag kl. 07-18 | 45 dBA | |
| Kvällstid kl. 18-22 | 45 dBA | |
| Nattetid kl. 22-07 | (se prövotid) | 55 dBA |

Om bullret från verksamheten innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter ska ovanstående ekvivalenta ljudnivå sänkas med 5 dBA-enheter.

De angivna ljudnivåerna ska kontrolleras genom mätning eller närfältsmätningar och beräkningar. Ljudnivåerna ska kontrolleras vid de bostäder som förväntas få de högsta ljudnivåerna under de tidsperioder av dygnet då bullerstörningar kan förväntas inträffa. För enstaka bullerkällor med diskontinuerlig gång (t.ex. fläktar och pumpar) ska beräkningen ske för den tid bullret alstras. Kontroll av ljudnivåer ska ske så snart det sker förändringar i verksamheten

som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.
Kontroll av ljudnivåer ska ske i enlighet med gällande standarder.

Om någon av de angivna ljudnivåerna överskrids ska bolaget senast 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Transporter

15. Lastning och lossning samt transporter till och från anläggningen ska i huvudsak ske mellan kl. 07.00 - 22.00 under vardagar.

Haveri och driftsstörning

16. Om haveri eller omfattande driftstörning i process- eller reningsutrustning inträffar, som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, ska processen avbrytas.

Kontroll

17. För verksamheten ska det finnas skriftliga rutiner för kontroll. Rutinerna ska göra det möjligt att följa upp verksamhetens miljöpåverkan och bedöma om villkoren följs. I rutinerna ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges. Rutiner för kontroll av föreskrivna villkor ska skickas till tillsynsmyndigheten i två exemplar senast tre månader efter att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten får dock inte förlänga tiden med mer än tre månader.
18. Förstagångsundersökning av verksamheten ska utföras av opartisk besiktningsförrättare senast sex månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Därefter ska periodisk undersökning av anläggningar och verksamhet utföras vart annat år. Förslag till besiktningsförrättare och program för undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före undersökningen. Besiktningsförrättarens rapport från undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten

senast tre månader efter datum för undersökningen eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Åtgärder vid avslutning av verksamheten

19. Bolaget ska utan dröjsmål anmäla planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten. I anmälan ska ingå uppgifter om hur kemiska produkter och farligt avfall tas omhand vid avslutning och om hur en utredning om hur mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar kan ha förorenats av verksamheten ska genomföras.

Prövotidsförordnade

Mark- och miljödomstolen förordnar att frågan om slutliga villkor för utsläpp till luft och om buller nattetid skjuts upp intill dess erfarenheter har vunnits av hur ändrade driftsätt och ombyggnader medför ändrad omgivningspåverkan.

Bolaget ska under en prövotid utreda

(A.) frågan om förutsättningar att driva anläggningen på ett sådant sätt att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen för utredningen ska vara att de värden som föreskrevs den 14 april 2010 av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation i de upphävda villkoren 2 och 3 ska innehållas, samt att samband mellan koldioxidhalt och TOC-halt (totalt organiskt kol), samt mellan dessa variabler och kvävedioxidhalten, +ska klarläggas vid olika driftsituationer i tillräcklig omfattning för att slutligt villkor för utsläpp av TOC kan fastställas.

(B.) frågan om hur ändrade driftförhållanden och vilka åtgärder i övrigt som behövs för att Bolagets verksamhet inte kommer att bidra till att bullernivån nattetid överskrider 40 dBA under perioden oktober-april, och vilka kostnader som sådana åtgärder skulle medföra.

Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till miljöprövningsdelegationen inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Under prövotid ska följande provisoriska villkor gälla.

- P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från och med år 2016 även utsläpp från HVP5, HVP6, HVP7, får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning:
- | | |
|---------------------------|---|
| Stoft | 20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂ |
| Kväveoxider ÅP 4, HVP 5-7 | 150 mg/MJ tillfört bränsle |
| Kväveoxider ÅP 3 | 200 mg/MJ tillfört bränsle |
- P2. För utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som riktvärde gälla 10 mg/nm³ ntg vid 6 % O₂.
- P3. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån nattetid mellan klockan 22.00 och klockan 07.00 vid närliggande bostäder inte överstiger 45 dBA. Från och med den 1 januari 2017 ska för perioden maj-september också som riktvärde gälla 40 dBA.

Om något av de angivna riktvärdena överskrids ska Bolaget senast inom tio arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som Bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Mark- och miljödomstolen beslutar att ingen överlåtelse av villkorsskrivning ska ske.

Återkallande av tillstånd

Mark- och miljödomstolen fastställer Miljöprövningsdelegationens återkallande av tidigare tillstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen fastställer miljöprövningsdelegationens godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet.

BAKGRUND

Jönköpings Energi AB (Bolaget) ansökte år 2005 hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län om nytt tillstånd till det befintliga kraftvärmeverket KVV Munksjö i centrala Jönköping. Ansökan föranleddes av behovet av anpassning till IPPC- direktivet. Tillstånd lämnades den 15 april 2010, varvid tidigare lämnade tillstånd upphävdes (tillståndsbeslut den 15 juni och 3 oktober 1990 samt den 24 juni 1993). Beslutet överklagades av Bolaget till Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, som i domen M 9483-10 den 1 november 2010 upphävde beslutet och återförvisade målet till miljöprövningsdelegationen, på grund av dels att den s.k. skorstensregeln i Naturvårdverkets föreskrift 2002:26 och dels att verksamhetens centrala lokalisering ansågs medföra mer långtgående tekniska krav än vad som hade utretts i ärendet. Återförvisningen innebar att de tekniska möjligheterna att nå vissa utsläppsnivåer för kväveoxider skulle utredas ytterligare för att avgöra tillåtligheten i detta avseende.

Domen överklagades av Bolaget till Miljööverdomstolen, som i dom den 4 juli 2011 återförvisade målet till miljödomstolen, efter att Bolaget hade inlämnat uppgifter om den legala statusen för vissa anläggningsdelar, nämligen två beslut av länsstyrelsen från 1984 respektive 1986. Besluten avsåg anmälningsärenden avseende oljeeldade pannor på 14 MW (ÅP3) respektive 30 MW (ÅP4). Miljööverdomstolen ansåg dessa uppgifter ha betydelse för tillämpningen av skorstensregeln, i den lydelse som följer direkt av det EU-direktiv som låg till grund för NFS 2002:26. Mark- och miljödomstolen har därefter avvaktat i vilken omfattning utgången av tillståndsprövningen av ett nytt kraftvärmeblock vid Torsviksanläggningen söder om Jönköping kunde förväntas ändra förutsättningarna för Munksjöanläggningens roll i fjärrvärmenätet. Bolaget har i omgångar ingett delvis nya och reviderade yrkanden till mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har bemött yrkandena och godtagit vissa av Bolagets ändringsförslag.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har slutligt yrkat att tillståndets omfattning ska ändras så i tillståndet till högst 166 MW installerad tillförd effekt anges att den installerade tillförda effekten för ångpanna 3 (ÅP3, 15 MW) och hetvattenpannor 5, 6 och 7 (HVP5, HVP6 och

HVP7, 16 MW vardera) från och med den 1 januari 2016 ändras till 14,5 MW för var och en av samtliga dessa pannor. Bolaget yrkar också prövotid för att utreda förutsättningarna för att driva anläggningen så att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt, varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen ska vara att de värden som föreskrevs i de upphävda villkoren 2 och 3 ska innehållas, dock att målvärden för utsläpp av NO_x från ÅP3 och HVP5-7 ska vara 140 mg/MJ; för utsläpp av stoft från ångpanna 2 (ÅP 2) ska vara 20 mg/m³ ntg vid 6 % O₂, samt för utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som besiktningsvärde vara 10 mg/m³ ntg vid 6 % O₂. Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till tillsynsmyndigheten inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Villkor 3 och 4 i miljöprövningsdelegationens (MPD) beslut ska upphävas och ersättas med nämnda prövotidsföreskrifter.

Övriga villkor, enligt MPD:s numrering, ska sammanfattningsvis ändras på följande sätt. Senast 24 månader efter att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft ska användning av Eo 5 enligt villkor 2 ha upphört, ledningsdragningar och installationer för utsläpp tillvatten enligt länsstyrelsens villkor 7 och 8 vara genomförda och cisterner vara invallade enligt villkor 11. Mätutrustning för kontinuerlig mätning av kväveoxider och stoft ska vara installerad 6 månader efter att beslutet ha vunnit laga kraft.

I villkor 7 tas en mening bort om att processavloppsvatten inte får avledas till Munksjö AB:s sedimenteringsanläggning.

För villkor 8 om dagvatten, utformas enligt länsstyrelsens senaste förslag.

I villkor 10 tas ett stycke om koppling till vattenskyddsföreskrifter bort.

För villkor 11 om buller medger Bolaget delvis länsstyrelsens förslag om skärpt villkorsnivå för natt till 40 dBA från och med den 1 januari 2017, men bara för perioden maj-september. I övrigt ska gälla 50 dBA måndag-fredag kl 07-18 och 45 dBA övrig tid inklusive natt.

Villkor 16 om transportplan och villkor 17 om riskanalys ska utgå, liksom tidpunkt i villkor 10 för invallning av processkar och reningsanläggningar.

Vidare kan Bolaget i och för sig acceptera länsstyrelsens förslag med ett tillägg om hänvisning till 10 kapitlet MB, i villkor 22, om avslutning av verksamheten, i den del som handlar om ansvar för efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningskada eller allvarlig miljöskada. Bolaget menar dock att i villkor ska inte föreskrivas vad som redan gäller enligt lag.

Överlåtelse till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om nederbördsskydd, damning och åtgärder med anledning av riskanalys och utsläppskontroll, ska utgå.

Länsstyrelsen motsätter sig provotid för kväveoxidutsläpp och stoft för ÅP2, men inte för övriga pannor, dock yrkas värden enligt NFS 2002:26. Provotid för utredning av ersättning av villkor om CO med TOC accepteras, men inte att villkoret för CO tas bort. När det gäller kravet på kontinuerlig mätning är det tydligt att det gäller för ÅP2, och för övriga är det beroende av hur direktivet ska tolkas.

Länsstyrelsen vidhåller att bullervillkor för natt ska vara 40 dB(A) fr.o.m. år 2017. Villkorsnumrering bör ej ändras. I övrigt medger länsstyrelsen Bolagets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN

Bolaget har inför sina slutliga yrkanden anfört att flera omständigheter har inträffat som påverkar driften av KVV Munksjö och dess roll i fjärrvärmesystemet.

- Industriutsläppsdirektivet (IED) 2010/75/EU ersätter det tidigare direktivet 2001/80/EG, varigenom regler för befintlig industri ska börja tillämpas från den 1 januari 2016.
- För angränsande anläggning har Munksjö Paper AB fått avslag på sin ansökan om omprövning av tillstånd, men samtidigt har SCA Hygiene Products AB meddelats vissa nya villkor.
- SCA har meddelat att verksamheten avvecklas vid årsskiftet 2012/2013.
- Vidare har tillstånd meddelats för ett nytt bibränseldat kraftvärmeverk på Torsviksområdet. som komplement till befintlig avfallspanna, varigenom Munksjö kraftvärmeverk kommer att avlastas ytterligare. Det kommer att vara en utpräglad spetsanläggning med begränsad drifttid, långt under 1500 timmar

per år. Bolaget påtalar också att den nya Torsvikspannan förses med katalysator, vilket innebär minskning av de sammanlagda NO_x-utsläppen.

Bolaget har nu accepterat avveckling av användningen av tjockolja (Eldningsolja 5), vilket medför stora tekniska förändringar och oklarheter om vilka utsläppsminskningar det kan leda till. För utvärdering av faktisk drift föreslås en provotid på tre år. Bolaget föreslår också att villkor om kolmonoxidutsläpp (CO) ersätts med villkor om TOC (totalt organiskt kol), som Bolaget anser vara en mer relevant parameter än CO. Utformning av villkor har beaktats vad som har föreskrivits för Munksjö Paper AB, bl.a. i fråga om buller. Vissa av de överklagade villkoren följer direkt av generella föreskrifter och bör därför tas bort.

För Kraftvärmeverket Munksjö innebär enligt Bolaget en korrekt tolkning av direktivet 2001/80/EG om stora förbränningsanläggningar att varje ångpanna utgör en separat förbränningsanläggning medan hetvattenpannorna utgör en gemensam anläggning. Hetvattenpannorna har dock en effekt på mindre än 50 MW och omfattas därför inte av Naturvårdsverkets föreskrifter. Föreskrifterna ska således endast tillämpas på ångpanna 2. Vidare ska det alltid göras en rimlighetsavvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna, även när en miljö kvalitetsnorm riskerar att överskridas (se prop. 2009/10:184 sid. 43 ff.). Myndigheterna har i de fallen bevisbördan för att visa att behovet av längre gående krav, än vad som följer efter en normal rimlighetsavvägning, föreligger.

Industridirektivet implementeras i svensk rätt senast 2013-01-07, men för befintliga verksamheter skall reglerna börja gälla successivt. Detta innebär för den aktuella anläggningen att reglerna om utsläpp till luft inte skall börja tillämpas förrän 2016-01-01 (art. 82.3). Fram till dess skall förbränningsdirektivet gälla (art. 81.2).

En av skillnaderna mellan industridirektivet och förbränningsdirektivet är att i det nya direktivet har det tydligare beaktats att det inte är rimligt att ställa samma krav på små befintliga anläggningar och anläggningar med begränsad drifttid som man ställer på nya stora anläggningar där kraven kunnat beaktas redan vid utformningen av anläggningen. Detta framgår bl.a. av art. 29.3 enligt vilken enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt som understiger 15 MW och

som ska anses ingå i en anläggning vid tillämpning av skorstensregeln, vilken återfinns i art. 29.1-2, inte ska räknas samman med övriga förbränningsanläggningar vid tillämpningen av skorstensregeln. Det ska dock noteras att det endast är vid bestämmandet av förbränningsanläggningens totala installerade effekt som dessa pannor ska undantas. Regeln får därför betydelse för om anläggningen omfattas av industridirektivets utsläppsgränsvärden och i så fall vilka utsläppsgränsvärden som kommer att gälla för anläggningen.

Vidare anges i bilaga V del 1 punkt 2 och 4 att för utsläpp av SO₂ och NO_x ska inte lika stränga krav på utsläppsgränsvärden ställas på anläggningar som är i drift mindre än 1 500 timmar per år som ett rullande medelvärde över en period om fem år och som fått sitt tillstånd före 2002-11-27. Detta ska även gälla för del av en förbränningsanläggning där rökgaserna leds ut genom en eller flera separata pipor i en gemensam skorsten. I dessa fall ska utsläppen genom var och en av piporna kontrolleras separat.

Bolaget har justerat sitt yrkande så att den installerade tillförda effekten på ÅP 3 och HP 5 – 7 har begränsats till högst 14,5 MW senast 1 januari 2016.

Yrkade ändringar av vissa villkor i övrigt motiveras av Bolaget enligt följande.

- ***Villkor 10*** ska tredje stycket om med preciseringar av kraven på invallning upphävas då det är olämpligt att i villkoret detaljreglera dessa frågor. Några särskilda skäl varför kraven på invallning behöver regleras särskilt när det finns generella regler har heller inte anförts.
- ***Villkor 16*** ska upphävas. Miljöprövningsdelegationen har motiverat villkoret med att Bolagets bränsletransporter sker på Barnarpsgatan där miljökvalitetsnormen för partiklar (PM₁₀) överskrids. De delar av gatan där höga halter av partiklar uppmätts används inte av Bolagets bränsletransporter. Problemen med partikelhalten kan därför inte motivera högre kravnivåer för Bolagets transporter. Vidare ifrågasätter Bolaget den ökade miljönyttan med en transportplan, utöver det arbete Bolaget genomför inom ramen för miljöledningssystemet, ISO 14001. Villkoret är därför överflödigt.

- **Villkor 17** ska upphävas. Krav på fortlöpande analys och riskidentifiering följer av 6 § förordning om verksamhetsutövers egenkontroll. Skäl till varför särskilt villkor härom ska föreskrivas Bolaget har inte angetts.
- **Villkor 18** om omhändertagande av förorenat släckmedel ska upphävas. Det är omöjligt för Bolaget att överblicka vilka åtgärder som är nödvändiga för att efterleva villkoret. Villkoret skulle kunna innebära att hela verksamhetsområdet måste vallas in, vilket är orimligt betungande. Villkoret är både oskäligt och olämpligt.
- Sista delen av sista meningen i **villkor 22** om ansvar för efterbehandling m.m. ska upphävas. Ansvaret för utredningar och saneringar regleras i 10 kapitlet miljöbalken. På fastigheten har miljöfarlig verksamhet bedrivits sedan 1800-talet, med Bolaget som verksamhetsutövare sedan 1984. Meningen innebär att Bolaget ansvarar för eventuella föroreningar i marken och går utöver det generella ansvaret i miljöbalken, utan att miljöprövningsdelegationen lämnat motivering härtill. Villkoret saknar stöd i lag och praxis och ska därför upphävas.

Delegationen att föreskriva ytterligare villkor ska upphävas. De frågor miljöprövningsdelegationen delegerat till tillsynsmyndigheten är generellt hållna och ger möjlighet för tillsynsmyndigheten att föreskriva om åtgärder som kan bli mycket kostsamma för Bolaget. Frågorna är därmed inte av mindre betydelse i enlighet med 22 kap 25 § 3 st. miljöbalken, varför delegationen ska upphävas. Delegationen är vidare oklar, vilket i sig motiverar att den upphävs.

Länsstyrelsen har framfört att Naturvårdsverket bör höras om bl.a. anpassningen till IED. Vidare framhåller länsstyrelsen att prövningen har haft sin utgångspunkt i anpassning av kraven till IPPC-direktivet, och att anläggningen omfattas av Europeiska kommissionens beslut den 28 oktober 2010 att väcka talan mot Sverige vid EU-domstolen för bristande uppfyllelse av kraven i IPPC-direktivet.

Länsstyrelsen menar, med stöd av Naturvårdsverkets yttrande till Miljööverdomstolen den 18 februari 2011 i det nu återförvisade målet, att oavsett tillståndsdatum ska pannor vars rökgaser leds genom en gemensam skorsten alltid betraktas som en gemensam förbränningsanläggning, samt att definitionerna i direktivet av ny och befintlig anläggning inte syftar på sådana förhållanden utan på utsläppskraven i 4 artikeln i direktivet.

DOMSKÄL

Tillämpning av EU-direktiv/Skorstensregeln

Huvudfrågan i detta mål är tolkningen av skorstensregeln i direktivet och hur det återverkar på vilka pannor som ska anses vara befintliga anläggningar vid sammanräkning enligt skorstensregeln, och därmed vilka utsläppsbegränsningar som följer direkt av direktivet 2001/80/EG och av Naturvårdsvektes föreskrift NFS 2002:26. Miljööverdomstolen återförvisade målet eftersom Bolaget till domstolen hade gett in dokument som domstolen ansåg ha betydelse för tolkningen av skorstensregeln, men som dock domstolen inte tog slutlig ställning till. Parterna har fortfarande skilda uppfattningar om hur direktivet och föreskriften ska tillämpas i detta fall.

De punkter i direktivet som är aktuella är dels artikel 2, punkt 7, sista stycket och dels punkterna 9 och 10:

7 (sista st.). Om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten enligt de behöriga myndigheternas bedömning, skall en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enhet.

9. ny anläggning: förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats den 1 juli 1987 eller senare.

10. befintlig anläggning: en förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats före den 1 juli 1987.

I NFS 2002:26 2 § har skorstensregeln uttryckts som:

Förbränningsanläggning: varje teknisk utrustning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen ska kunna utnyttjas. Om två eller flera separata

förbränningsanläggningar installeras eller har installerats på sådant sätt att rökgaserna från förbränningsanläggningarna leds ut, eller med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna skulle kunna ledas ut, genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av förbränningsanläggningar betraktas som en gemensam förbränningsanläggning. (NFS 2010:2)

Motsvarande bestämmelser med regler om sammanlagda utsläpp i industriemissionsdirektivet 2010/75/EU (IED) uttrycks i dess artikel 29:

1. Om rökgaser från två eller flera separata förbränningsanläggningar släpps ut genom en gemensam skorsten ska den kombination som dessa anläggningar utgör betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.
2. Om två eller flera separata förbränningsanläggningar, som har meddelats tillstånd för första gången den 1 juli 1987 eller därefter eller vars verksamhetsutövare har lämnat in en fullständig ansökan om ett tillstånd det datumet eller därefter, installeras eller har installerats på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, enligt den behöriga myndighetens bedömning skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.
3. Vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten av en kombination av förbränningsanläggningar enligt punkterna 1 och 2 ska enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på mindre än 15 MW inte beaktas.

Länsstyrelsen hävdar, som domstolen uppfattar det, att direktivet 2001/80/EG ska tolkas som att när utsläpp faktiskt sker via en gemensam skorsten så ska enskilda pannor sammanräknas vid bestämmande av kravnivåerna för utsläpp, oavsett när tillstånd gavs. Länsstyrelsen anser sig ha stöd för detta i Naturvårdsverkets yttrande den 18 februari 2011 till MÖD i målet M 9483-10, i vilket yttrande också framförs att definitionen av nya anläggningar ske ses som kopplade till kraven på utsläppsbegränsning och inte till övriga definitioner i artikel 2.

Mark- och miljödomstolen finner att en liknande fråga har avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen den 13 april 2012 i målet M2150-11 om Beleverket i Hässleholm. I den domen konstaterade Mark- och miljööverdomstolen att Naturvårdsverket

hade gått utöver sitt bemyndigande vid utformningen av 2 § punkten 1 NFS 2002:26. Mark- och miljööverdomstolen tog dock inte ställning till om direktivet skulle tolkas ordagrant eller enligt Naturvårdsverkets tolkning i yttrande i det målet, som var samma tolkning som framförts i det nu återförvisade målet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Naturvårdsverket i förslag den 8 december 2011 till ny föreskrift baserad på industriemissionsdirektivet har infört ungefär samma formuleringar ifråga om skorstensregeln, och i enlighet men IED. Detta yttrande ger tillräcklig vägledning om Naturvårdsverkets tolkning av industriemissionsdirektivet, varför yrkandet om inhämtande av ytterligare yttrande i målet från verket inte behövs.

Domstolen anser det dock vara uppenbart att definitionerna i det hittills gällande direktivet om stora förbränningsanläggningar av nya och befintliga anläggningar måste anses syfta även på uttrycket ”nya anläggningar” i 7 punkten i samma artikel som detta begrepp definieras. Det som skiljer i skrivningarna mellan direktivet och föreskriften är att ”separata nya anläggningar installeras” har ersatts med ”separata förbränningsanläggningar installeras eller har installerats”. Direktivet anger inget om vad som gäller för sammanräkning av gamla anläggningar. Bolaget har i skriftväxlingen till Mark- och miljööverdomstolen hänvisat till avgörande av EU-domstolen som tolkas som att varje värmepanna utgör en egen anläggning (dom 2008-09-11, C-251-07).

Domstolen anser att Mark- och miljööverdomstolens konstaterande i ”Bele-domen” av att direktivet har övertolkats medför att bestämmelsen ska tolkas ordagrant. Tolkningssvårigheterna har visserligen lett till förtydliganden i det nya direktivet, t.ex. nedre storleksgräns, och att faktiska anslutningar till en skorsten nu ska beaktas, men dessa nya regler bör enligt domstolens mening inte tillämpas retroaktivt. Sammanräkningsregeln i direktivet om stora förbränningsanläggningar ska alltså gälla bara nya anläggningar. Av artikel 10 i ”gamla” direktivet, som motsvaras av 7 § i NFSD 2002:26, framgår att vid sammanräkning av anläggningar vid utökning för bestämning av utsläppsvärden för nya anläggningar ska utsläppsvärdena tillämpas bara för den tillkommande anläggningsdelen. Det betyder att vid s.k. nya anläggningar i direktivet ska de äldre delarna inte få ändrade utsläpps krav p.g.a.

den nyaste delen. Det vore då inte rimligt att på ännu äldre anläggningar (befintliga före 2002) tillämpa regeln hårdare. Det förhållandet att Mark- och miljööverdomstolen överhuvudtaget återförvisade det nu aktuella målet på grund av återfunna beslut daterade före 1987 för aktuella pannor talar också för den bokstavliga tolkningen av direktivtexten.

Mark- och miljödomstolen finner att formuleringen i nämnda beslut från 1984 och 1986 om att de anmälda pannorna ryms inom gällande villkor för det tillstånd som lämnades den 3 oktober 1983 innebär att de omfattas av ett då gällande tillstånd. Därmed är dessa två pannor att anse som tillståndsprövade före 1987. Skorstensregeln ska då inte tillämpas på dessa pannor, och de omfattas följaktligen inte av NFS 2002:26 eller direktiv 2001/80/EG. Ångpannorna ÅP 3 och 4 ska alltså inte ingå i någon sammanräkning.

Sedan tidigare framgår det att hetvattenpannorna HP 5 - 7 är nya anläggningar i direktivets bemärkelse och då ska räknas tillsammans, men de skulle ändå enligt Bolaget hamna under sammanlagt 50 MW. Detta gäller dock enligt domstolens uppfattning endast i det fallet att de är anslutna till den skorsten som är gemensamt med ÅP4. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid att pannor HP 5-7 i vissa situationer har kopplats till en annan skorsten tillsammans med ångpanna 2, ÅP2. En sådan koppling är alltså möjlig och då ska sammanräkning ske. Sålunda omfattas de av direktiv 2001/80/EG. Från 2016 blir hetvattenpannorna dock undantagna på grund av att den installerade maxeffekten stryps. Det är då ångpanna 2, ÅP 2, och hetvattenpannorna som helt omfattas av de hittillsvarande generella föreskrifterna/direktivet och som inte får föreskrivas mildare villkor än vad som följer av föreskrift/direktiv. För övriga pannor ÅP3 och ÅP4 får en avvägning av skäligheten i villkorsnivåer göras oberoende av direktivet, liksom för hetvattenpannorna från och med år 2016.

I och med att ÅP2 och HP5-7 ska sammanräknas fram till 2016 blir den sammanlagda effekten $68+3 \times 15$ MW d.v.s. 113 MW, men för befintliga anläggningar (i drift före nov 2003) enligt NFS 2002:26 innebär det ingen ändrad kravnivå.

Ryms yrkandena inom kraven för stora förbränningsanläggningar?

De utsläppsvärden som har satts som minimikrav i NFS 2002:26, dvs. vad som hittills krävts i gällande EU-direktiv, är för stoft 100 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen) och kväveoxider 600 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen), räknat som månadsmedelvärden eller för vissa percentiler för tim- och dygnsmedelvärden. Värdet för kväveoxider motsvarar $(0,34 * 600 =)$ 204 mg/MJ tillfört träbränsle. För flytande bränslen är motsvarande värden 50 resp. 450 mg/m^3 , vilket motsvarar $(0,29 * 450 =)$ 130 mg/MJ.

Från och med 2016 gäller enligt industriemissionsdirektivet vid befintliga anläggningar 50-100 MW för fasta bränslen stoft 30 mg/m^3 ntg 6 % O_2 och för kväveoxider 300 mg/m^3 ntg 6 % O_2 (motsvarar 104 mg/MJ). För anläggningar äldre än från 2002 och med drifttid < 1500 timmar per år gäller enligt detta direktiv däremot 450 mg/m^3 (= 156 mg/MJ för fasta bränslen och 130 mg/MJ för flytande bränslen). Någon motsvarande bestämmelse om undantag vid lågt driftsutnyttjande finns inte i direktivet om stora förbränningsanläggningar.

Bolagets nuvarande yrkande för ÅP2 (68 MW, träpulver, olja) är 30 mg/m^3 ntg 6 % O_2 för stoft och 100 mg/MJ för kväveoxider, som besiktningsvärden, d.v.s. som enstaka stickprovsvärden. För ÅP2 föreskrev miljöprövningsdelegationen för stoft 10 mg/m^3 ntg vid 3 % O_2 (rätteligen 6 %) och för kväveoxider 80 mg/MJ tillfört bränsle, som månadsmedelvärden.

För HP 5-7 har som villkor av Bolaget yrkats för stoft 20 mg/m^3 och 200 mg/MJ för NO_x och enligt det överklagande beslutet föreskrevs samma stoftvillkor och 100 mg/MJ för NO_x . Drifttiden anges vara ca 400 timmar per år.

Av ansökan framgår att för ÅP 2 har kväveoxidutsläppet vid ett tillfälle uppmätts till 34 mg/MJ med träbränslen och 77 mg/MJ med olja. Motsvarande för hetvattenpannorna har uppmätts till 145-174 mg/MJ (Eo5).

För stoft ryms alltså både de överklagade och de yrkade villkorsnivåerna inom såväl gällande som kommande generella föreskrifter baserade på EU-direktiv: För kväveoxider ryms de överklagade villkoren och Bolagets yrkanden för ÅP 2 i inom föreskriften, men för HP5-7 ryms inte Bolagets nuvarande yrkande för kväveoxider och

det är oklart om uppmätta värden ryms. (Denna bedömning baseras på enbart ett mätvärde. Det bör observeras att vid kontinuerlig mätning accepteras för 48 timmars medelvärden 10 % högre värden än vid enstaka mätning, vilket kan framstå som ologiskt.) Det är dock en tillsynsfråga att avgöra om anläggningarna faktiskt uppfyller generella krav, och i detta mål bedöms enbart möjligheterna att framgent uppfylla kraven. Det bör enligt domstolens bedömning finnas möjlighet att anpassa förbränningen så att de generella föreskrifterna och kraven enligt direktiv innehålls för dessa pannor, även fram till 2016, utan att utsläppsvärden för TOC och kolmonoxid skenar iväg.

Prövningens omfattning

I det återförvisade målet hade miljödomstolen beslutat att återförvisa ärendet till miljöprövningsdelegationen för bedömning av tillåtligheten utifrån möjligheten att uppfylla NFS 2002:26 vad gäller krav på utsläpp av kväveoxider. Nu har de formella förutsättningarna klarlagts så att mark- och miljödomstolen anser att målet kan avgöras i sak. Domstolen tolkar också parternas inlagor som att de vill se målet avgjort och inte att det ånyo återförvisas. Med tanke på den tid som förflutit sedan ansökan ingavs, och att yttrandena detaljerat har avhandlat varje villkorsförslag, finns skäl att domstolen nu slutligt avgör såväl tillåtligheten som vilka villkor som ska gälla.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen har godkänt miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet. Mark- och miljödomstolen delar denna slutsats om MKB:n.

Tillåtlighet

Bolagets yrkanden om framtida tillförd effekt för vissa pannor har anpassats för att industriemissionsdirektivet inte ska tillämpas på dessa. Det är sökanden som avgör vad ansökan ska avse och det ankommer sedan på Bolaget att verkligen genomföra de förändringar av pannorna som Bolaget har åtagit sig, så att en varaktig effektbegränsning säkerställs.

Eftersom generella föreskrifter nu inte anses vara tillämpliga på pannorna ÅP 3 och ÅP4, och inte kommer att vara tillämpliga efter Bolagets ändring av pannorna (och

efter 2016 inte heller HP5-7), finns ingen formell betänklighet mot tillåtligheten av dessa pannor av det skälet. Tillåtligheten ska avgöras utifrån hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken, genom avvägning av vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Genom att anläggningen kommer att renodlas som spetslastanläggning är det främst korttidsvärden för kväveoxidutsläpp, och möjligen stoftutsläpp, som kan förmodas vara av betydelse för omgivningspåverkan.

Av kartor till spridningsberäkningarna i miljökonsekvensbeskrivningen framgår att redan vid ursprungligen ansökt utsläpp blir bidraget till kvävedioxidhalten i omgivningen (bebyggda delar av centrum) mindre än $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för dygnsmedelvärden och mindre än $1,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för timmedelvärden och av stoft mindre än ca $0,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 90-percentil av dygnsmedelvärden. Det innebär att verksamheten som mest kan bidra med ett par procent av halten vid miljökvalitetsnormen för kvävedioxid och delar av promille av normen för partiklar, som får överskridas ett visst antal dygn per år.

Vid de utsläppsmängder som uppstår vid den omfattning av verksamheten som nu yrkas av Bolaget torde påverkan bli än mindre, i vart fall beträffande antalet dygn som de ovannämnda haltandelarna kan bli aktuella. Domstolen delar Bolagets bedömning att utsläppen inte befaras bidra till att miljökvalitetsnormer för omgivningsluft överskrids.

Utsläppen av kväveoxider bör också minskas generellt för att nationella och regionala miljömål om halter i luft och om försurning ska uppnås. Här bör dock bolagets hela verksamhet beaktas och att utsläppen från produktionen i fjärrvärmenätet minskar totalt sett genom avlastningen av de ny prövade pannorna via det nya biobränslekraftvärmeverket i Torsvik, som har väsentligen lägre utsläpp per producerad enhet.

Huvudskälet till skärpta utsläppskrav är därför inte risken för påverkan av omgivningen utan miljöbalkens allmänna krav på användning av bästa tillgängliga teknik, men då anpassat till de aktuella förutsättningarna. Eftersom de lokala produktionsförutsättningarna kommer att ändras genom ändrat driftsätt och att viss teknik-

anpassning ska ske när tjockolja inte längre ska användas, och därmed bedömningen av vad som därefter kan anses vara skäliga reningsåtgärder, ser domstolen det som rimligt att yrkad prøvotid beviljas för att vinna erfarenhet av de tekniska ändringarna och för att se vilka pannor som är behövliga i ett längre tidsperspektiv. De yrkade provisoriska föreskrifterna bedöms vara rimliga, sett i förhållande till planerad utnyttjandegrad av anläggningen och den riskbild i förhållande till halter i omgivningen som redogjorts för ovan. Dock bör inte föreskrivas värden som är identiska med eller ligger mycket nära vad som följer av generella föreskrifter, varför de i första hand bör avse ÅP 3 och ÅP4, samt för hetvattenpannorna villkor som ska gälla när generella föreskrifter inte längre är tillämpliga på dessa pannor. Domstolen ser inte anledning att begränsa utredningen till vissa halter enligt bolagets yrkande, högre än de som föreskrevs i det överklagade tillståndsbeslutet, utan utredningen bör generellt belysa möjligheterna till utsläppsminskningar.

Sammantaget bedömer domstolen dels att generella föreskrifter kan innehållas, och dels att ett tillstånd kan förenas med villkor och provisoriska föreskrifter, så att verksamheten vid Munksjöanläggningen ska anses vara tillåtlig enligt miljöbalken

Villkor

Genom att frågorna om villkor för utsläpp till luft sätts på prøvotid ska villkor 3 och 4 upphävas tills vidare, och ersättas av ovannämnda provisoriska föreskrifter. Av de villkor som har överklagats i övrigt kommenteras här endast de för vilka parterna ännu inte har enats. Bolaget har föreslagit en ny villkorsnumrering, vilket länsstyrelsen har motsatt sig. Mark- och miljödomstolen anser att ny numrering bör göras på grund av att flera villkor i slutet av det överklagade beslutet utgår och för att tillsyn och miljörapportering inte ska tyngas av ovidkommande villkorsnummer. För att ett enhetligt tillståndsdokument ska finnas, återges i domen även de villkor som inte har överklagats, och därmed inte faller under domstolens prövning.

Buller

Bolaget har medgivit villkor för natt på 40 dBA för delar av året. Det framgår inte av handlingarna om de ändrade driftförhållandena och eventuella ombyggnader till följd av avlastningen via utökad verksamhet vid Torsviksanläggningen också kan innebära möjligheter till ytterligare reducering av bullret under övriga delar av året.

Det finns dock inte underlag för att, som länsstyrelsen yrkat, bedöma förutsättningarna att fullt ut leva upp till 40 dBA-kravet. Att en angränsande anläggning har fått ett villkor på 45 dBA medför dock inte automatiskt att samma villkor ska ges. Det kan t.ex. vara fråga om att den sammanlagda effekten av flera ljudkällor gör att nivån inte klaras om den ena verksamheter redan bullrar intill villkorsnivån. Domstolen anser att yrkad provotid för luftutsläpp också bör användas för att klara ut förutsättningarna för skärpt bullervillkor för natt.

Villkor om kolmonoxid

Parterna är överens om att provotid bör ges för att utreda möjligheten att föreskriva villkor om luftutsläpp av TOC. Redovisade mätvärden tyder på stora marginaler till det värde som Bolaget har föreslagit som utredningsmål för TOC. Analysresultaten pekar också åt att CO-halter kring 1000 mg/m³ ntg, 6 % O₂ inte medför påtagligt förhöjda TOC-halter. Eldning med luftöverskott för att hålla låga CO-halter kan medföra höjning av NO_x-halten. Eftersom NO_x-halten är hårdare reglerad via föreskrifter, bör kraven på CO-halt få vika. Om föreslaget utredningsmål för TOC sätts som provisorisk föreskrift för TOC anser domstolen att något begränsningsvärde för kolmonoxid (CO) inte behövs som slutligt villkor, då det i första hand är en styrparameter för förbränning för att kunna hålla nere utsläpp av den typ som mäts med TOC. Eftersom underlaget om TOC är bristfälligt bör begränsningsvärde anges som riktvärde, vilket begrepp fortfarande kan användas just ifråga om provotider och är funktionellt.

Villkor om åtgärder vid avslutning av verksamheten

Mark- och miljödomstolen anser att någon hänvisning till 10 kapitlet miljöbalken inte är nödvändig i villkoret, och villkoret bör bara innehålla en precisering av den anmälan som ska ske vid avslut av verksamheten, så att efterbehandlingsförfarandet vid behov kan initieras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 mars 2013.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

M 2844-11

Lena Pettersson

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Malte Nilsson och Kurt Mattson.